

Prof. František Jan Ev. Kott, češki jezikoslovec, je h koncu decembra obhajal svojo osemdesetletnico. Prof. Kott je bil rojen v Podhájci pri Lnařih in spada k najboljšim poznavavcem češkega jezika. Poleg raznih manjših spisov in prevodov klasikov je Kott izdal pri Fr. Šimáčku „Češko-německý slovník“ zlasti gramatično-frazeologični, ki je izhajal skoraj celih 20 let (od l. 1876.—1893.) in ki ga je Kott l. 1896. izpopolnil v spisih češke akademije. Ta slovar, ki ga je Kott sestavljal 30 let, je dozdej poleg Jungmanovega edina in najboljša slika bogastva in čistosti češkega jezika.

Fr. Št.

Najstarejša češka pisateljica, gospá Věnceslava Lužická (Ana Srbová), je obhajala dne 6. decembra svojo sedemdesetletnico. Gospá Lužická deluje že 40 let na polju češke književnosti; poleg mnogih poučnih knjig in spisov za mladino je spisala celo vrsto romanov in novel, ki v njih popisuje življenje in delovanje ženske v hiši in v javnosti. Naslovi nekaterih njenih zabavnih knjig so: Povídky z malého světa (4 zvezki), — Chlummy (3 zv.) — Na zříceninách. — Saloména. — U kamenného domu itd. Pred več nego 30 leti je kot prva urednica lista „Ženské Listy“ spisala tudi veliko člankov, v katerih je reševala žensko vprašanje. Gospá Lužická - Srbova je mati g. dra. Vladimíra Srba, bivšega župana mesta Prage.

☪

Slovak J. Murgaš in njegov brezžični brzojav. Pred nedavnim se je vršila med postajo Scranton in Wilkes-Barre v Zedinjenih ameriških državah javna poizkušnja z brezžičnim brzojavom, ki ga je iznašel Slovak Jozef Murgaš, katoliški župnik v Wilkes-Barru. Pri izkušnji je bilo veliko število strokovnjakov, in pokazalo se je, da Murgašev brezžični brzojav prekaša sistem Marconija, De Foresta in drugih v natančnosti in hitrosti brzojavljenja v največje daljave. Za veliki new-yorški list „World“ je brzojavljanje po Murgaševem sistemu desetkrat hitrejše in dvajsetkrat cenejše nego brzojavljanje po drugih že zdaj obstoječih sistemih. Kedar „Universal Aether Telegraph Company“ ta sistem vpelje tudi drugod, bo Jozef Murgaš v svetu tako znan kakor Bell po svojem telefonu. — Jozef Murgaš je bil rojen v Tajovu, v zvolenskem okraju na Slovaškem. V Ameriko je prišel l. 1896. in od tistega časa se odlikuje na narodnem in cerkvenem polju po svojem neumornem in požrtvovalnem delu.

☪

Škof dr. Jurij Lusčanski. Dne 2. decembra pr. l. je umrl lužiškim Srbom naglo, od mrtvouda zadet, kakor nekda pred 11 leti Mihal Hórník, apostolski vikar na Saksonskem, škof dr. Lusčanski. Mali narod katoliških Lužičanov (kakih 15.000) je imel svojega katoliškega škofa; v resnici svojega, ker Lusčanski je bil z dušo in telesom lužiški Srb. Lusčanski se je porodil l. 1839. v srbski vasi Wotrovu v zgornji

Lužici. Gimnazijo in bogoslovje je študiral v Pragi, kjer je bil l. 1866. posvečen za duhovnika. Nekaj časa je bil kaplan v Ralbicach, Wotrovu in Budišinu in potem je bil v Pragi ravnatelj lužiškega duhovnega semenišča. L. 1894. je postal kanonik v Budišinu, l. 1903. apostolski vikar na Saksonskem in dne 19. marca lanskega leta je bil od kardinala Koppa posvečen za škofa. Celo svoje življenje je Lusčanski deloval za svoje lužiške rojake. Nekaj časa je bil urednik lista „Katholski Posol“, izdal je lužiški katekizem in lužiški prevod Sv. pisma nove zaveze. Razun tega je spisal veliko člankov za ljudstvo v vse lužiško-srbske liste. Najbolj uspešno delavnost v narodnem pogledu je razvil v „Srbski Matici“, kateri je bil predsednik do svoje smrti. Fr. Št.

☪

Poljska enciklopedija. Akademija umetnosti v Krakovu pripravlja izdajo velikanskega dela, ki bode predstavljalo sliko poljske kulture v celem njenem zgodovinskem razvoju. Delo bode razdeljeno na 25 zvezkov, 19 delov in 178 pododdelkov. Enciklopedija bo pisana tako poljudno, da bo pristopna tudi občinstvu, ki nima v ti stroki posebne izobrazbe. Štirje prvi zvezki bodo obsegali fizični zemljepis Poljske, antropologijo, jezik, arheologijo, obenem pa začetek slovanske kulture; daljši štiri zvezki bodo obsegali politično zgodovino in zgodovinsko geografijo; deveti zvezek bo popisal poljske gospodarske razmere, daljši zvezki pa cerkvene, šolske razmere, vojaštvo itd. Zadnji zvezki bodo posvečeni umetnosti, glasbi, znanstveni in leposlovni književnosti.

Na Poljskem obhajajo štiridesetletnico po rojstvu Mikolaja Reja, začetnika poljske književnosti. V nekaterih poljskih krajih so priredili slavnosti na čast Reju že v jeseni, v nekaterih se bodo priredile šele spomladi.

Pozabljena stoletnica. 13. oktobra je minilo 100 let po rojstvu Štefana Garczyńskega, ki je znan v poljski književnosti kot „filozofski pesnik“. Spisal je lepa dela: „Sonety wojenne“, „Wspomnienia“, „Dzieje Waclawa“ in dr. — Porodil se je 13. okt. 1805 v Kosmovu pod Kolišem, študiral je doma na Poljskem in pozneje v Berlinu, kjer je poslušal Hegela. L. 1829. se je seznanil z Mickiewiczem, ki je visoko cenil poezije Garczyńskega. Garczyński je zanimiv pojav v poljskem slovstvu, dozdej pa še ni dovolj ocenjen. Umrl je 20. septembra 1853.

Jan Amborski. Poljakom je zopet pred nedavnim umrl zaslužen mož, Jan Daroslav Amborski, pedagog, publicist in literat. Rojen je bil l. 1838. v Vlostovicah (v lubelskem okraju) Gimnazijo je dovršil v Kijevu; l. 1863 je odšel v Pariz, kjer si je služil vsakdanji kruh v raznih službah; bil je kopist, vzgojitelj in knjigar. Kot knjigar je urejeval bibliografski tednik „Le Bibliophile français“ in list „Bibliophile illustré“. Hrepenenje po domovini je pripeljalo Amborskega l. 1872. v Lvov. Tu je bil zopet vzgo-